

**НИВА НА АНАЛИЗ И УСЛОВИЯ, НА КОИТО ТРЯБВА ДА ОТГОВАРЯТ
ТЕРОРИСТИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ИЗВЪРШИТЕЛИ ЗА
ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА САМОУБИЙСТВЕНИ ТЕРОРИСТИЧНИ АТАКИ С
БИОЛОГИЧНО ОРЪЖИЕ**

Иво Калинов*, Константин Андреев*, Надежда Илиева*, Светла Николова**

*Юридически факултет, СУ "Св. Климент Охридски", 1504 София, България,

**УБ „Лозенец”, 1407 София, България; ivo_ss_ivo@abv.bg

**LEVELS OF ANALYSIS AND REQUIREMENTS, TO WHICH TERRORIST
ORGANIZATIONS AND PERPETRATORS MUST CORRESPOND, IN ORDER TO
PERFORM SUICIDE TERRORIST ATTACKS USING BIOLOGICAL WEAPONS**

Ivo Kalinov*, Konstantin Andreev*, Nadezhda Ilieva*, Svetla Nikolova**

*Faculty of Law, Sofia University "St. Kliment Ohridski", 1504 Sofia, Bulgaria, **Sofia University

Hospital Lozenetz, 1407 Sofia, Bulgaria; ivo_ss_ivo@abv.bg

ABSTRACT

The direct goal of the suicide attack is the physical destruction of the selected target, but it is used mostly as a weapon of psychological warfare targeting a wider audience. If the perpetrator of the suicide attack is infected with an illness-inducing pathogen, then one of the main functions of this type of terrorism will be absent, i.e. the psychological effect of the deed.

Level 1 /L1/ is the individual level of analysis. Individual motivation is truly one of the most attention-inspiring aspects as a whole when it comes to suicide terrorism but giving it too much importance can displace the balance in the complex understanding about this form of violence and as a result for it to be perceived as mere individual psychology or pathology. Level 2 /L2/ is the group /of the organization/ level of analysis. Organizational motivation is a key moment for understanding suicide terrorism. For this phenomenon to exist political subjects are needed, that have made a choice in favor of suicide terrorist acts. Level 3 /L3/ is the social level of analysis – the environment. Social environment has an effect on both individual and organizational motivation areas.

To individual /Level 1, L1/, organizational /Level 2, L2/ and social level /Level 3, L3/ as a part of the cycle of suicide terrorism correspond people and organizations based on religious/jihadist motivations. Based on that, the biggest threat of suicide terrorism acts, perpetrated by infected people, comes from organizations and societies that abide by radical Islam.

Keywords: Suicide terrorism, biological weapons

УВОД

Самоубийственият тероризъм е преднамерено използване на саморазрушаващи се човешки индивиди против некомбатанти /небойци/, в общия случай – срещу цивилно население за постигане на политическа промяна.

Пряката цел на самоубийствената атака е физическото разрушаване на набелязаната мишена, но тя се използва най-вече като оръжие за психологическа война, насочена срещу по-широка аудитория. Прекият резултат от този деструктивен акт са убитите, ранените и неговите свидетели /присъствали на мястото на терористичния акт/, но също така са и косвените свидетели /тези, които са видели и разбрали за това посредством други източници на информация - вестници, радио, телевизия/. Информационните средства на врага разширяват ефекта от атаката в посока към населението [1].

Самоубийственият тероризъм може да бъде дефиниран като готовност да се пожертва собствения живот в опит за разрушаване на определена мишена, за да се постигне политическа цел: „целта на психологически и физически тренираният за война терорист е да

умре, докато унищожава мишените на врага” [2].

МЕТОДИ

Когато се избере биологичното оръжие /патогена/, с който може да се извърши терористичен акт като средство на деструктивно самоунищожаване с цел поразяване на мишена – която може да бъде единствено биологичен вид /без материални обекти от неживата природа/, един от основните ефекти и цели на този тип тероризъм се обезсмислят – психологическият. При този тип самоубийствени атентати няма показност, няма зрелищни сцени на разкъсани тела, ранени страдащи хора, които да всяват паника, страх и ужас с ясна подчертаност и показност, че това е самоубийствен терористичен акт. Бомбените и другите самоубийствени атаки имат следния „недостатък” – жертвите не са прекалено много, но за сметка на това се постига зрелищен ефект пред широката аудитория, с ясно послание, което създава чувство на несигурност, паника и страх в обществото. Ако се допусне, че ще бъде извършен терористичен акт, като суицидът /самоубиецът-атентатор/ се зарази с болестотворен патоген, тогава една от основните функции на този тип тероризъм няма да бъде спасен, а именно психологическият ефект от извършеното деяние, но за сметка на това броят на жертвите, както и локацията на възникването на епидемиологични огнища може да е с огромни мащаби и катастрофален в зависимост от избрания сценарий на действие и мишена от страна на терористичната група.

Нива на анализ.

Ниво 1 /Level 1, L1/ е индивидуалното ниво на анализ.

Индивидуалната мотивация е сред привличащите вниманието аспекти на самоубийствения тероризъм, но придаването на прекомерна тежест на този факт може да измести центъра на комплексното разбиране на тази форма на насилие и тя да бъде сведена до индивидуална психология или патология.

Индивидуалните мотиви са:

- лични /не са споделени от организацията и са личен избор/ - напр. загуби, причинени от войната;
- психологически /не са споделени от организацията и са личен избор/ - други травми, свързани или не с войната /което може да се докаже посредством реконструкцията на житейските им истории/;
- социални /споделят се и от организацията и се припокриват с личните/;
- религиозни /споделят се и от организацията и се припокриват с личните/;
- икономически /споделят се и от организацията и се припокриват с личните/;
- национални /споделят се и от организацията и се припокриват с личните/;
- културни /споделят се и от организацията и се припокриват с личните/.

Ниво 2 /Level 2, L2/ е груповото /на организацията/ ниво на анализ.

Организационната мотивация е ключов момент за разбиране на самоубийствения тероризъм. За да възникне такова явление, трябва да има наличие на политически субекти, направили избор в полза на самоубийствени терористични актове, които да имат следната специфика:

- организацията трябва да разполага с необходимите политически и логистични възможности за организиране на самоубийствени терористични актове;

– организацията може да канализира и генерира обществено одобрение, както и да обещава социално символични награди, насърчаващи техните извършители.

Организационните мотиви и цели са:

- политически /на ниво организация/;
- тактически /на ниво организация/;
- културни /припокриват се с индивидуалната мотивация/;
- националистически /припокриват се с индивидуалната мотивация/;
- икономически /споделят се и се припокриват с индивидуалната мотивация/;
- религиозни /припокриват се с индивидуалната мотивация/;
- социологически /припокриват се с индивидуалната мотивация/.

Ниво 3 /Level 3, L3/ е социално ниво на анализ - заобикаляща среда.

Тероризъм възниква в общества, които споделят следните условия:

- в тях съществува възприятие за ожесточен етнически конфликт или чуждестранна инвазия (която застрашава етническата или националната идентичност);
- налице са религиозни или културни норми;
- промяна и подмяна на културните авторитети, ценности и приоритети;
- налице са радикални организации.

Социалната среда оказва влияние на сферите на индивидуална и организационна мотивация в тяхната зона на припокриване:

- културна;
- националистическа;
- икономическа;
- религиозна;
- социологическа мотивация.

Следователно, мотивите на трите нива се различават в някои аспекти, но в по-голямата си част се припокриват. От гледна точка на индивида, тактическата и политическата страна на организационната мотивация и цели няма как пряко да го интересуват и те остават извън неговото ползване. На ниво организация, личната мотивация от гледна точка на претърпени загуби и психологическата мотивация от други травми остават извън мотивацията на самата организация.

В действителност полето на припокриване е много по-голямо. Не трябва да забравяме за сложната взаимовръзка и комбинация от различни мотивационни фактори във всеки индивидуален случай. За това ни помага да се ориентираме личната житейска история на всеки един самоубийствен терористичен акт.

Мотивацията допринася на лично ниво за това индивидът да е готов да умре и да убие, а на организационно ниво – за готовността да се убива. След това идва рекрутирането на индивида, тренировката и последният етап - самоубийствената мисия. Тя въздейства на Ниво 3 /социалната среда/, оказва влияние, което се проявява върху припокриващата се зона на лична и груповата мотивация, ето някои примери:

- културна: налице са религиозни или културни норми (Ливан - ограничени от религията; Чечения - нормите на традиционната патриархална култура; Палестина - ограничени от религията; Шри Ланка - нормите на традиционната патриархална култура; Турция - ограничени от религията; Ирак – ограничени от религията

/салафизмът/ухабизмът е конкретно, ултраконсервативно течение/);

- националистическа - в тях съществува възприятие за ожесточен етнически конфликт или чуждестранна инвазия, която застрашава етническата или националната идентичност (Ливан - самоубийственият тероризъм възниква при израелската окупация; Чечения - Втората Чеченска война; Палестина - Втората Интефада; Шри Ланка - възприемане от страна на тамилското малцинство на подтисничество от страна на мнозинството; Турция - възприемане от страна на кюрдското малцинство на подтисничество от мнозинството/турската общност/);
- икономическа;
- религиозна;
- социологическа.

Графиката на фиг. 1 представя цикълът на самоубийствения тероризъм. Горевляво са отбелязани индивидуалните и организационни нива, както и мотивите и целите, произлизащи от тях. На индивидуално ниво, персоналните мотиви /като отмъщение за загубата на любим човек/ и психологическите мотиви са различни за всеки човек и не са присъщи на организацията като цяло. На организационно ниво, тактическите и политически мотиви и цели влияят на решението за предприемане на самоубийствени атентати. Има няколко фактори, които се припокриват в двете зони – социологически, религиозни, културни, икономически и националистически мотиви и зависят от средата. Организацията и индивидът трябва да имат желание да убиват и да умрат, за да бъде успешно нападението [3]. Индивидуалните и организационни мотиви, повлияни донякъде от средата, се събират в етапа на набирането на нови членове, откъдето се снабдяват с терористи-самоубийци [4]. След атаката е много вероятно политическите последици да се отразят на средата. Според последиците от атаката, вкл. характера на отговора на нападнатата държава, международният отзвук и медиите – политическата и/или социална атмосфера може да се промени към ситуация, която по-малко или повече ще насърчи допълнителни атаки. Средата, от своя страна, ще се отрази на предпочитанията и мотивациите на индивидите и организациите. Може да се достигне до извода, че никоя вътрешна война не може да избухне без предшестващи я събития с определен характер; също така никой набор от събития не може да доведе до вътрешна война, освен ако обществото не го направи възможно [5]. Ако се обърне внимание на непредвидимия характер на предхождащите събития обаче – конкретни случки, които са непосредствено преди самоубийствената атака – схемата може да се счете като част от модела на условията, довеждащи до такива атаки.

Индивидуалното ниво на анализ на причините за самоубийствения тероризъм се фокусира върху отношението и мотивите на индивидите, участващи в планирането и извършването на такива нападения. Важно е да се обърне внимание на личните мотиви, защото пререкания, имащи потенциала да доведат до тероризъм, постигат това наистина само в някои случаи. По-често причините, които карат хората да прибягнат до политическо насилие, ще доведат други до използване на ненасилствени методи. Затова е неизбежно да се въведе елементът на личното решение в генезиса на тероризма [6].

Анализът на тези нападения на индивидуално ниво обхваща всички играчи, свързани с поддръжката, планирането и изпълнението, включително самият атентатор, снабдителят, рекрутиращият, политическият и организационният лидер. Индивидите, които планират, подкрепят или извършват самоубийствени атаки, е много вероятно да не бъдат повлияни от едностранни мотиви, тъй като вероятно има много причини за извършването на атаки, колкото е и броят на самите терористи [7]. Както показва едно изследване на палестинските атентатори например, индивиди, изразили желание да отидат на такива мисии, е по-вероятно да се повлияят от няколко мотива наведнъж. В конкретния случай става дума за търсене на

отмъщение, очакването за добиване на привилегии след смъртта, имуществени или морални награди за членовете на семейството, борбата за национално освобождение или ширококоразпространената култура за мъченичеството на индивида [4]. Изключително малко вероятно е двама терористи да стигнат до решението да извършат такава атака, повлияни от еднакъв набор от мотивации [4].

Примери за групи биологични агенти, намиращи приложение като средство за терористични актове

Като изходим от специфичните особености на трите основни групи биологични агенти (Таблица 1 и Таблица 2), можем да приемем, че всички те представляват интерес за терористичните групи. Когато се вземат предвид начините за разпространението на тези патогени обаче, може да се направи изводът, че бактериите и вирусите имат предимство пред токсините, като последните не могат да бъдат средство за предаване на зараза от човек на човек и по този начин не могат да послужат за целите на самоубийствения тероризъм.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На индивидуално /Level 1, L1/, организационно /Level 2, L2/ и социално ниво /Level 3, L3/ в рамките на цикъла на самоубийствения тероризъм /фиг. 1/ отговарят лица и организации с религиозна/джихадистка мотивация. Следователно, най-голяма е вероятността от самоубийствен терористичен акт на заразени лица от организации и общества, изповядващи радикален ислям.

Литературна справка

1. Attran, S., "Genesis of the suicide terrorism". *Science*, 299 (5612): 1534-1539, 2003.
2. Gunaratna, R., "Suicide terrorism: a global threat". *Jane's Intelligence review*, 12 (October): 52-55, 2000.
3. Merari, A. 1998. "The Readiness to Kill and Die: Suicidal Terrorism in the Middle East." In: *Origins of Terrorism: Psychologies, Ideologies, Theologies, States of Mind*. Walter Reich (ed.). Washington, DC: Woodrow Wilson Center Press, 192-210.
4. Moghadam, A., "Palestinian Suicide Terrorism in the Second Intifada". *Studies in Conflict & Terrorism*, 26 (2): 65-92, 2003.
5. Eckstein, H. 1972. "On the Etiology of Internal Wars." In: *Anger, Violence and Politics: Theories and Research*. Ivo K. Feierabend, Rosalind L. Feierabend, Ted Robert Gurr (eds.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 13.
6. Friedland, N. 1992. "Becoming a Terrorist: Social and Individual Antecedents." In: *Terrorism: Roots, Incomes, Responses*. L. Howard (ed.). New York: Praeger, 88.
7. Long, D.E. 1990: Long, D.E. *The anatomy of Terrorism*. New York: The Free Press, 15.

Таблица 1. Фактори, които привличат вниманието на терористичните организации за използване на биологично оръжие като ОМП

Видове биологични агенти	Двойно предназначение на материалите и оборудването +	Неголямо количество агент, необходим за създаване на оръжието +	Относителна достъпност на най-новите биотехнологии +	Възможност за култивиране/производство на агенти от лица с ограничени технически познания +	Сложност на откриване на агенти +	Сложност за идентификация на терористичните групи, които могат да прибегнат до използването на БО, а също така и техните потенциални жертви +	Относително дълги срокове между разпространението на агентите, заразяването и проявата на симптомите при хора, животни и растения -	Огромна психологически ефект от използването на агенти с произтичащо нарушение на социалните и икономически отношения в заразените територии +
Бактерии	ДА	ДА	ДА	НЕ	НЕ	ДА	ДА	ДА 5+
Вируси	ДА	НЕ	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	ДА 6+
Токсини	ДА	ДА	ДА	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	ДА 6+

„+” фактори които привличат вниманието на терористични организации за използването на биологично оръжие

„-”, фактори които са отрицателни за избора на биологично оръжие според свойствата им

Таблица 2. Начини и средства за заразяване с различните видове биоагенти

Биологични агенти	Начин на заразяване				Средства за заразяване		
	Възд. капков	Фекално-орален	Контактен	Трансмисивен	Боеприпас	Биологичен агент	Заразен/самоубийствен
Вируси	+	+	+	+	+	+	+
Бактерии	+	+	+	+	+	+	+
Токсини	-	+	-	+	-	+	-

„+” фактори които привличат вниманието на терористични организации за използването на биологично оръжие

„-”, фактори които са отрицателни за избора на биологично оръжие според свойствата им

Фиг. 1. Цикъл на самоубийствения тероризъм.

